

Wij boeren zitten in de knel: we zijn aangewezen op genetisch gemanipuleerd veevoer, aldus een verontruste boerin tijdens een recent landbouwdebat in het Amsterdamse culturele centrum De Balie. De nieuwste lichte mengvoeders die we onze landbouwdieren voorzetten bestaan namelijk voor een deel uit transgene soja (sinds 1996) en transgene maïs (sinds 1997). Volgens een enquête van het weekblad 'de Boerderij' onder 850 boeren heeft meer dan de helft van de boeren hier flinke twijfels over. Het Productschap Diervoeder denkt echter dat de kwestie nauwelijks speelt. Een rondje langs de spelers in het veld.

.....

Fien Bosgoed - Lohuis,
boerin en bestuurslid van
de Agrarische Vrouwen
eling Gelderland:

"De gangbare boeren zijn altijd te goeder trouw geweest. Wij gebruiken de producten die het ministerie goedkeurt. Maar wij worden nu overrompeld door grote concerns als Hoechst, Novartis, Monsanto en Bayer - oppermachtige bedrijven. Ik ken boerenfamilies in de Verenigde Staten die hun landbouwproducten het predikaat 'gentechnvrij' willen meegeven, maar Monsanto sleept ze voor de rechter. In Duitsland organiseert Monsanto voorlichtingsavonden voor boeren waarop de nieuwe zaden worden aangeprezen, als zijnde 'beter'."

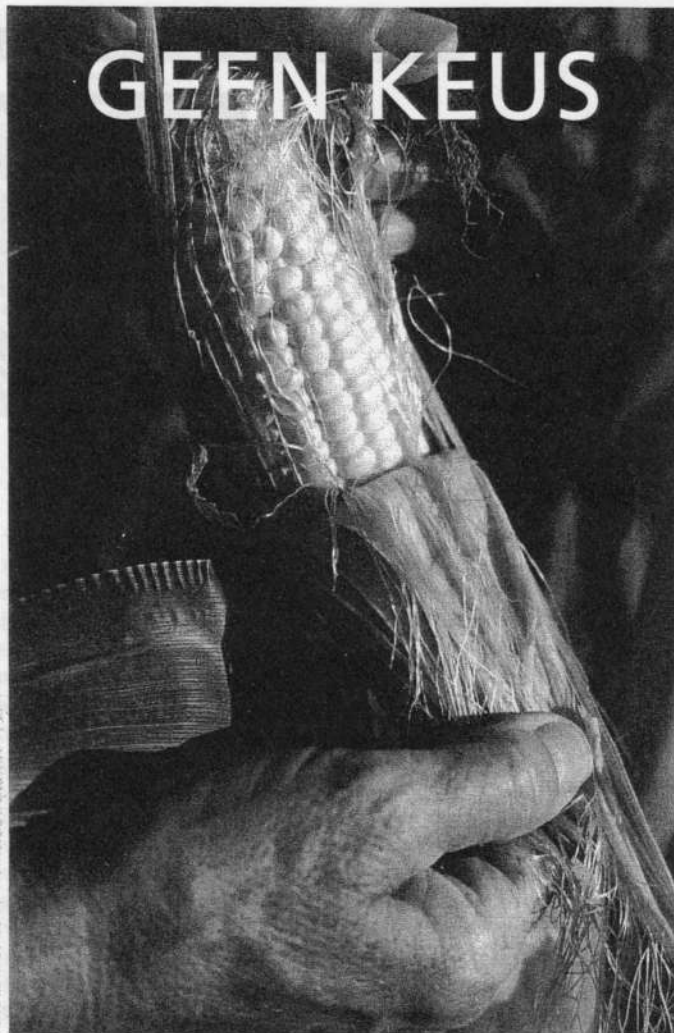
Bosgoed denkt dat er nog te weinig bekend is over de effecten van zuivel en vlees op de volksgezondheid als die dierlijke producten afkomstig zijn van beesten die genetisch gemanipuleerd veevoer krijgen. "Rapporten hierover vind ik niet. De Europese Commissie wil pas over zeven jaar gaan evalueren. Dat duurt natuurlijk veel te lang; dan is alles al besmet. Als een gentechnvrij veevoer wil gebruiken, gaat dat zijn bedrijf jaarlijks enkele duizenden gulden extra kosten." Geld dat hij uit eigen zak moet betalen, want hij krijgt het van niemand terug. Wel wil het ministerie van Landbouw nu onderzoeken hoe de boeren tegenover het gebruik van genetisch gemanipuleerd veevoer staan. Een goede ontwikkeling, vindt Bosgoed. "Want als blijkt dat veel boeren het willen, is het misschien wel haalbaar voor mengvoederfabrikanten om gentechnvrij veevoer aan te gaan bieden."

.....

Jos Kroonen van mengvoederfabrikant Coöperatie ABC
in Lochem:

"Voor ons bedrijf is maatgevend wat de wetgever toestaat. Want het zijn de ministeries van Landbouw en Volksgezondheid die bepalen of een product veilig is en op de markt mag worden toegelaten." Dat neemt niet weg dat Kroonen bereid is naar zijn klanten te luisteren. "Als er een markt blijkt te zijn, zullen wij daar op inspringen. We hebben tot op heden echter slechts enkele individuele aanvragen van boeren naar gentechnvrije mengvoeders gehad. Het ging nog uitsluitend om oriënterende vragen en die hebben nog niet tot concrete afspraken geleid."

Als het zover komt zullen er eerst alternatieven voor soja en maïs gezocht moeten worden. En dat tegen aanzienlijke meerkosten. Want, zegt Kroonen, in de wereldhandel bestaan nog geen gescheiden handelsstromen van gegarandeerd gentechnvrije diervoedergrondstoffen. En als die er

GEEN KEUS

al komen, moet die scheiding al op het Amerikaanse boereneref beginnen en consequent worden doorgevoerd. "Want soja en maïs gaan door wel vijftien handen alvorens wij ze in veevoer verwerken."

.....

Johan den Hartog van het
Productschap Diervoeder:

"Tot nu toe zijn wij nooit, een enkele uitzondering daargelaten, door boeren benaderd om meer informatie. Mijn indruk is dat gentechnologie geen issue onder boeren is. Wij ontvangen geen signalen dat er behoefte is aan gentechnvrije veevoeders. Sinds 1996 wordt transgene soja verwerkt in Nederlandse veevoeders; sinds 1997 ook maïsglutenvoermeel, deels afkomstig van Amerikaanse transgene maïsrasen die nog niet door de Europese Commissie zijn toegelaten. Dat is mogelijk omdat maïsgluten een genetisch dood product is." Los van de maïsgluten is er nog maar maar één transgene maïsras dat op de Europese markt verhandeld mag worden, vertelt Den Hartog - de Bt-maïs van Novartis. Een maïs die resistent is gemaakt tegen een onkruidbestrijdingsmiddel en tegen een insect: in 1998 voor het eerst in Frankrijk ingezaaid. Vier andere transgene korrelmaïssoorten zullen binnenkort worden toegelaten - nadat ze in

het kader van EU-Richtlijn 90/220 zijn getoetst op hun veiligheid voor mens, dier en milieu. Nederland en België lopen nog wat achter. Den Hartog: "Een Nederlands veredelingsbedrijf experimenteert momenteel op proefvelden met transgene snijmaïs. Het bedrijf heeft hiervoor een ont-heffing van het ministerie van VROM gekregen. Deze snijmaïs mag niet aan het vee worden gevoederd."

.....

Arno van Gorp van Van Gorp Teurlings B.V. Mengvoeders
(vrijwel alleen biologisch):

"De Nederlandse Zuivelorganisatie NZO eiste aanvankelijk dat de hele zuivelsector gentechnvrij zou blijven, maar uiteindelijk besloot men daar toch maar vanaf te zien. Ik heb het idee dat de kwestie veel minder leeft bij gangbare veehouders dan bij biologische veehouders. Veel boeren weten nauwelijks wat genetische manipulatie inhoudt."

De nieuwe ontwikkelingen zullen de biologische sector wel op zijn kop zetten. Want, meent Van Gorp, zo makkelijk zal het in de toekomst niet zijn om aan gentechnvrije grondstoffen te komen. "We hebben voor het komende half jaar nog een voorraad gentechnvrije maïs. Maar voor de periode erna zitten we met een probleem." Het probleem ontstaat omdat biologische voeders voor een deel bestaan uit gangbare grondstoffen. Vroeger kwam de maïs in die mengvoeders voor een belangrijk deel uit Amerika. "Toen de transgene maïs in 1997 vanuit Amerika op de Europese markt kwam, zijn wij Franse maïs gaan importeren. Maar nu dit jaar ook in Frankrijk genetische gemanipuleerde maïs wordt geteeld, zullen we dit na-jaar voor wat betreft de biologische voeders opnieuw moeten uitwijken." Uiteindelijk, zo verwacht Van Gorp, zal de biologische sector vrijwel geheel over moeten schakelen op biologische grondstoffen. En daar hangt vanzelfsprekend een prijskaartje aan. "Biologische veevoeders zijn circa veertig procent duurder. In de toekomst zal dit verschil waarschijnlijk groter worden."

Annemieke van Roekel